

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 1. veebruar 2024
(OR. en)

EUCO 2/24

CO EUR 2
CONCL 1

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu erakorraline kohtumine (1. veebruar 2024) – Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

Euroopa Ülemkogu avaldas austust komisjoni endisele presidendile Jacques Delorsile, kes suri 27. detsembril 2023. Ta oli Euroopa projekti üks liikumapanevaid jõude ning etendas olulist rolli Euroopa Liidu viimisel selle praegusele kujule.

*

* *

MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2021–2027

Euroopa Ülemkogu jõudis kokkuleppele mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamise suhtes, nagu on kirjeldatud allpool. Kõik arvud on esitatud jooksevhindades, kui ei ole märgitud teisiti.

Toetus Ukrainale

1. Euroopa Ülemkogu toonitab vajadust tagada koos partneritega Ukrainale aastateks 2024–2027 stabiilne, prognoositav ja jätkusuutlik rahaline toetus. Selleks et aidata kaasa riigi taastamisele, ülesehitamisele ja moderniseerimisele, edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ja järkjärgulist lõimumist liiduga, pidades silmas võimalikku tulevast liidu liikmesust, luuakse aastateks 2024–2027 Ukraina rahastu.
2. Ajavahemikul 2024–2027 ei ületa rahastust kättesaadavaks tehtud vahendite kogusumma 50 miljardit eurot, millest:
 - i) 33 miljardit eurot antakse laenudena, mis tagatakse, pikendades 2027. aastani praegust liidu eelarvetagatist ülemmääradest suuremas summas Ukrainale kuni 2027. aasta lõpuni antava finantsabi puhul;
 - ii) 17 miljardit eurot antakse tagastamatu toetusena uuest temaatilisest vahendist – Ukraina reservist, mis luuakse väljaspool 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid. Potentsiaalne tulu saaks tekkida asjakohaste liidu õigusaktide alusel, mis käsitlevad eraõiguslike üksuste hoitavate, Venemaa Keskpanga tõkestatud varadest otseselt saadud erakorraliste tulude kasutamist.

3. Kättesaadavate summade kasutamise optimeerimiseks kantakse selle vahendi alusel kasutamata kulukohustuste ja maksete assigneeringud automaatselt üle järgmisesse aastasse. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmisest aastast tulenev osa iga-aastasest summast.
4. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust suurendada Ukraina isevastutust oma taastamis- ja ülesehituspüüdlustes Ukraina valitsuse koostatava kava abil, milles esitatakse Ukraina reformi- ja investeerimiskava ELiga ühinemise suunas liikumisel. Juba enne kava vastuvõtmist soositakse tugevalt väljaspool Euroopa Liitu asuvate rahastajate võimalikult laiaulatuslikku osalemist Ukraina taastamis- ja ülesehituspüüdlustes.
5. Rahastust Ukrainale antava toetuse eeltingimus on see, et Ukraina jätkab tulemuslike demokraatlike mehhanismide, sealhulgas parlamentaarse mitmeparteisüsteemi ja õigusriigi põhimõtete järgimist ja austamist ning tagab jätkuvalt inimõiguste, sealhulgas vähemuste õiguste austamise. Rahastu rakendamisel võtavad komisjon ja Ukraina kõik asjakohased meetmed, et kaitsta liidu finantshuve, eelkõige seoses pettuste, korruptsiooni, huvide konfliktide ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamisega.
6. Ukraina rahastu juhtimises on keskne roll nõukogul. See tähendab, et Ukraina kava vastuvõtmiseks ja muutmiseks ning maksete heakskiitmiseks ja peatamiseks võetakse kvalifitseeritud häälteenamusega vastu nõukogu rakendusotsus, tuginedes komisjoni asjakohastele hinnangutele ja ettepanekutele.
7. Tuginedes komisjoni aastaaruandele Ukraina rahastu rakendamise kohta, korraldab Euroopa Ülemkogu igal aastal rahastu rakendamise teemalise arutelu, et anda suuniseid. Vajaduse korral palub Euroopa Ülemkogu kahe aasta pärast, et komisjon teeks ettepaneku, mis käsitleb läbivaatamist uue mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis.

Rubriigid 4 ja 6: „Ränne“ ja „Välismõõde“

8. Ränne on Euroopa väljakutse, millele Euroopa peab reageerima.
9. Selleks et tagada piisav rahastus, et toetada liikmesriike rände ja piirihaldusega seotud kiireloomuliste probleemide ja vajadustega tegelemisel kõige suurema surve all olevates liikmesriikides ning sõdadest Ukrainas ja Lähis-Idas mõjutatud liikmesriikides, ning uue rände- ja varjupaigaleppe rakendamine pärast selle vastuvõtmist, sealhulgas uute piirimenetluste rakendamine, nähakse ette rubriigi 4 suurendamine 2 miljardi euro võrra.
10. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde ühtekuuluvuspoliitika vahendite võimalikku kasutamist rändeprobleemide ja -vajaduste käsitlemiseks. Selleks kutsub ülemkogu komisjoni üles aitama liikmesriikidel seda võimalust kasutada.
11. Et liit saaks erakordsete geopoliitiliste pingete tingimustes anda vajalikku toetust, suurendatakse rubriigi 6 prioriteetidele eraldatavaid vahendeid 7,6 miljardi euro võrra. See aitab jätkata kolmandate riikidega tulemuslikku rändealast koostööd, sealhulgas Süüria pagulaste toetamist Türgis ja piirkonnas laiemalt, ning jätkata ELi Aafrika usaldusfondi kaudu varem rakendatud meetmeid. Samuti aitab see toetada Lääne-Balkanit, lõunanaabrust ja Aafrikat, sealhulgas partnerlusi ning rändeteede rahastamist. Tagada tuleks piisav rahastamine naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ puhvri jaoks.

Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP)

12. Euroopa Liit peab tagama oma suveräänsuse ja konkurentsivõime strateegilistes sektorites, tugevdades oma vastupanuvõimet ja tootlikkust, mobiliseerides rahalisi vahendeid, vähendades oma strateegilist sõltuvust, investeerides tulevikuoskustesse ning muutes oma majandusliku, tööstusliku ja tehnoloogilise baasi rohe- ja digipöördele kohaseks, kaitstes ühtekuuluvust ja võrdseid võimalusi ühtsel turul. Euroopa Ülemkogu tervitab olemasolevate ELi rahastamisvahendite võimendamist eesmärgiga võtta kiiresti kasutusele rahaline toetus investeeringuteks elutähtsatesse tehnoloogiatesse.

Sel eesmärgil hõlbustatakse olemasolevate rahaliste vahendite kasutamist ja luuakse koostoimet rahastamisvahendite vahel, et suurendada toetust elutähtsatele tehnoloogiatele. Selleks kohaldatakse programmitöö perioodi 2021–2027 STEPi prioriteetide suhtes 100 % kaasrahastamise määra ja 30 % ulatuses eelmakseid.

13. Kaitseinvesteeringute suutlikkuse suurendamiseks eraldatakse Euroopa Kaitsefondile rubriigis 5 täiendavalt 1,5 miljardit eurot.
14. Leevendamaks liikmesriikidele avalduvat haldussurvet, et võimaldada neil viia läbi ümberplaneerimine STEPi eesmärkide saavutamiseks ning tagada programmide nõuetekohane lõpetamine, tuleks programmitöö perioodi 2014–2020 puudutava lõpliku vahemaksetaotluse ja sellega seotud dokumentide esitamise tähtaega pikendada 12 kuu võrra ning viimasel aruandeaastal deklareeritud kulude suhtes kohaldatakse 100 % kaasrahastamise määra.

Taasterahastu „Next Generation EU“ intressimaksed

15. Selleks et täita liidu juriidilist kohustust katta õigeaegselt ja täielikult taasterahastu intressimaksed, et vajaduse korral täiendada rubriigi 2b praeguseid eraldisi, tagatakse alljärgneva astmelise mehhanismiga vajalike summade kättesaadavus tasumisele kuuluvate intressi- ja kupongimaksete kulude tasumiseks.

16. 1. etapp: aastaeelarve rubriigi 2b olemasolev taasterahastu eelarverida kasutatakse täielikult ära.

2. etapp: kui taasterahastu intressimaksete kulusid ei ole võimalik katta rubriigi 2b olemasolevalt taasterahastu eelarverealt, taotletakse rahastamist vajalike summade olulise osa katmiseks niipalju kui võimalik iga-aastase eelarvemenetluse raames, eesmärgiga võtta kasutusele summa, mille sihttase on võrdne umbes 50 %ga taasterahastu intressimaksete kulude ülemmäärade ületamisest. Selleks kasutatakse programmide eelarve täitmise ja prioriteetide muutmisega loodud manööverdamisruumi, samuti mittetemaatilisi erivahendeid (paindlikkusinstrument ja ühtne varuinstrument), kooskõlas kohaldatavate valdkondlike normide ja muude juriidiliste kohustustega, võttes arvesse prioriteete ja konservatiivse eelarvestamise põhimõtet. Käesolevas lõikes osutatud ümberjaotamine ja prioriteetide muutmise ei mõjuta liikmesriikide riiklikke assigneeringuid, mille suhtes on võetud õiguslikke kohustusi, eelkõige ÜPP ja ühtekuuluvuspoliitika kohaseid assigneeringuid.

3. etapp: luuakse uus vahend, millega ületatakse mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid. See vahend on erandlik ja piirdub olukorraga, kus taasterahastu laenuvõtmistehingud on arenevates turutingimustes veel pooleli.

See vahend võetakse kasutusele üksnes juhul, kui pärast 1. ja 2. etappi on vaja täiendavat rahastamist. Igal aastal võetakse kõnealusest vahendist kõigepealt kasutusele summa, mis vastab maksimaalselt selliste eelnevatel aastatel liidu programmidest vabastatud kulukohustuste summale, mida ei kanta üle muude kohaldatavate erinormide alusel. Kõnealuse vahendi kasutuselevõtmisel ei võeta arvesse sihtotstarbelisele välistulule vastavat kulukohustuste vabastamist.

Ootamatus olukorras, kui ülemmäärade ületamine on endiselt katmata, esitab komisjon ettepaneku võtta kaitsemeetmena kõnealuse vahendi kaudu kasutusele lisaassigneeringud.

17. Nõukogu hindab iga-aastase eelarvemenetluse raames enne aastaeelarve kohta oma seisukoha vastuvõtmist, kas etappide 1–3 kohane rahastamislahendus taasterahastu intressimaksete kulude katmiseks ja vajaduse korral kaitsemeetme kasutuselevõtmine on asjakohane.

Kui nõukogu leiab, et kaitsemeetme kasutuselevõtmine ei ole asjakohane, palub ta komisjonil oma ettepanekut uuesti hinnata, eesmärgiga suurendada iga-aastase eelarvemenetluse käigus kasutusele võetavat summat. Nõukogu pöörab eriti tähelepanu 3. etapis kasutusele võetud vabastatud kulukohustuste tasemele, kui see tase ulatub 5 miljardi euroni aastas või ületab kumulatiivselt 15 miljardit eurot aastatel 2025–2027.

18. Erandjuhul, kui üks või mitu liikmesriiki leiab, et kaitsemeetme kasutuselevõtmisega esineb tõsisemaid probleeme, võivad nad paluda Euroopa Ülemkogu eesistujal võtta see küsimus järgmisel Euroopa Ülemkogu kohtumisel arutusele.
19. See uus vahend on erandlik ja piiratud praeguse mitmeaastase finantsraamistiku kestusega. See ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku.
20. Euroopa Ülemkogu tuleb meelde aluslepingute kohast kohustust tagada rahaliste vahendite olemasolu liidu juriidiliste kohustuste täitmiseks kolmandate isikute suhtes.
21. Paindlikkusinstrumendi kogusumma ülemmäära suurendatakse 2 miljardi euro võrra.

Erivahendid

Solidaarsus- ja hädaabireserv

22. Solidaarsus- ja hädaabireservi maksimumsummat suurendatakse 1,5 miljardi euro võrra.

23. Pidades silmas Euroopa territooriumi tabanud loodusõnnetusi ning kolmandaid riike tabanud loodusõnnetusi ja humanitaarkriise ning eesmärgiga vältida omavahel võistlevate prioriteetide tekkimist, tuleks olemasolev solidaarsus- ja hädaabireserv jagada kaheks eraldi rahastamisvahendiks järgmiselt:
- i) Euroopa solidaarsusreservi summaks nähakse ette 800 miljonit eurot aastas, mida suurendatakse aastas 216 miljoni euro võrra (2018. aasta hindades), Euroopa Liidu Solidaarsusfondist hädaolukordadele reageerimiseks antava abi jaoks;
 - ii) hädaabireservi summaks nähakse ette 400 miljonit eurot aastas, mida suurendatakse aastas 108 miljoni euro võrra (2018. aasta hindades), et reageerida kiiresti konkreetsetele hädaolukordadele liidus või kolmandates riikides.
24. Euroopa solidaarsusreservis ja hädaabireservis aasta jooksul kasutamata jäänud ning kehtivate reeglite järgi tühistamisele kuuluvad summad tehakse kättesaadavaks järgneval aastal, et neid oleks võimalik kasutada paindlikkusinstrumendis.

Uued omavahendid

25. Nagu 2020. aastal kokku lepiti, jätkab liit tööd uute omavahendite kasutuselevõtmiseks. Pärast 2023. aastat kasutusele võetud uutest omavahenditest saadavat tulu kasutatakse Euroopa Liidu taasterahastu laenude ennetähtaegseks tagasimaksmiseks.

Mõju maksetele

26. Selleks et tagada maksete assigneeringute piisav tase, mis vastaks suurenenud kulukohustuste assigneeringute tasemele, jäetakse ühtse varuinstrumendi maksete assigneeringute üldine ülempiir alles, kuid seda kohandatakse, kandes üle vajaliku 2025. aasta ülempiiri, et võimaldada liidul katta 2026. aastaks prognoositud vajadused.

Tegurid, mis vähendavad mõju liikmesriikide eelarvele

27. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et üha uute kriiside ning geopoliitilise ebastabiilsuse ja ebakindluse tingimustes seisavad liit ja liikmesriigid silmitsi eelarveprobleemidega.
28. Seetõttu rahastatakse läbivaatamise käigus kindlaks määratud prioriteete osaliselt järgmiselt.
29. Kahjustamata ühtegi praeguse mitmeaastase finantsraamistiku poliitilist prioriteeti, suunatakse eelmainitud prioriteetidele 10,6 miljardit eurot ümber järgmiselt:
 - a) 4,5 miljardi euroga, millest 2,6 miljardit eurot on naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) kulukohustuste vabastamisest tekkinud summa taaskasutus ning 1,9 miljardit eurot on naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist vabanenud summa, tulenevalt 2022. aastal otsustatud Ukrainale antava rahalise toetuse kulude lisamisest Ukraina rahastusse, toetatakse nendest programmidest rahastatavaid uusi prioriteete;
 - b) 2,1 miljardit eurot jaotatakse ajavahemikuks 2021–2027 ümber programmist „Euroopa horisont“ ning seda kasutatakse eelarve läbivaatamise käigus kindlaks määratud programmide toetamiseks;
 - c) 0,6 miljardit eurot jaotatakse ümber Brexitiga kohanemise reservist;
 - d) Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi iga-aastast summat vähendatakse alates 2024. aastast 30 miljoni euron (2018. aasta hindades), mis võimaldab saavutada ajavahemikul 2021–2027 kokku 1,3 miljardi euro suuruse säästu, mis hõlmab ka 2021.–2023. aastal tühistatud summasid;
 - e) 1,1 miljardit eurot jaotatakse ümber ÜPP ja Ühtekuuluvusfondi otsese eelarve täitmise komponentidest, ilma et see mõjutaks järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. See ei mõjuta liikmesriikide riiklikke assigneeringuid;
 - f) 1 miljard eurot jaotatakse ümber programmist „EL tervise heaks“.

Kokkuvõte

30. Euroopa Ülemkogu lepib kokku uutele prioriteetidele eraldatavate vahendite suurendamises 64,6 miljardi euro võrra (millest 33 miljardit eurot on laenud ja 10,6 miljardit eurot on ümber jaotatud summad) järgmiselt:

+ 50 miljardit eurot Ukraina jaoks (17 miljardit eurot toetusi ja 33 miljardi euro väärtuses laene)
+ 2 miljardit eurot rubriigi 4 („Ränne ja piirihaldus“) jaoks
+ 7,6 miljardit eurot rubriigi 6 („Naabrus ja maailm“) jaoks
+ 1,5 miljardit eurot Euroopa Kaitsefondi jaoks uuest rahastamisvahendist STEP (Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm)
+ 2 miljardit eurot paindlikkuseinstrumendi jaoks
+ 1,5 miljardit eurot solidaarsus- ja hädaabireservi jaoks

Tabel 1

Summad miljardites eurodes

Läbivaatamine (prioriteetide kaupa)		ÜK eesistuja koostatud dok nr 4
PRIORITEEDID		
Ukraina	<i>Toetused ja eraldised</i>	17,0
	<i>Laenud</i>	33,0
	Ukraina – kokku	50,0
Ränne ja välisprobleemid	Rubriik 4	
	<i>Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond</i>	0,8
	<i>Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu</i>	1,0
	<i>Euroopa Liidu Varjupaigaamet</i>	0,2
	Rubriik 4 – kokku	2,0
	Rubriik 6*	
	<i>Süüria pagulased (Süüria, Jordaania, Liibanon)</i>	1,6
	<i>Süüria pagulased (Türgi)</i>	2,0
	<i>Lõunanaabrus</i>	2,0
	<i>Lääne-Balkan</i>	2,0
	Rubriik 6 – kokku	7,6
	Ränne ja välismõõde – kokku	9,6
STEP	<i>Innovatsioonifond</i>	
	<i>Programm „InvestEU“</i>	
	<i>Euroopa Innovatsiooninõukogu programmi „Euroopa horisont“ raames</i>	
	<i>Euroopa Kaitsefond</i>	1,5
	STEP – kokku	1,5
Taasterahastu „NextGenerationEU“ rahastamiskulud – astmeline mehhanism		0,0
Haldus		
Paindlikkusinstrument		2,0
Solidaarsus- ja hädaabireserv		1,5
TOETUSED KOKKU		31,6
LAENUD KOKKU		33,0
PRIORITEEDID KOKKU		64,6
ÜMBERJAOTAMINE		
	<i>Liikmesriikide eelarvest rahastatavad intressimaksed (rahastamisvahend „MFA+“)</i>	0,0
	<i>Ümberjaotamine rubriigis 4</i>	0,0
	<i>Ümberjaotamine rubriigis 6</i>	4,5
	<i>Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond koondatud</i>	1,3
	<i>Programmi „Euroopa horisont“ vahenditest ümber jaotatud</i>	
	<i>summad</i>	2,1
	<i>Brexitiga kohanemise reserv</i>	0,6
	<i>Keskelt hallatavad Ühtekuuluvusfondi ja ÜPP programmid</i>	1,1
	<i>Ümberjaotamine rubriigist 2 – programm „EL tervise heaks“</i>	1,0
ÜMBERJAOTAMINE KOKKU		10,6
UUED VAHENDID KOKKU		21,0

* Nagu on osutatud dokumendi 23/23 punktis 10.

*

* *

UKRAINA

31. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde oma eelmisi järeldusi ning kinnitab taas Euroopa Liidu vankumatut pühendumust jätkata Ukrainale ja Ukraina rahvale tugeva poliitilise, finants-, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise abi andmist nii kaua kui vaja.
32. Euroopa Ülemkogu kordab Euroopa Liidu ja liikmesriikide otsusekindlust jätkata Ukrainale õigeaegse, prognoositava ja pideva sõjalise toetuse andmist, eeskätt Euroopa rahutagamisrahastu ja ELi sõjalise abi missiooni, samuti liikmesriikide otsese kahepoolse abi kaudu, kooskõlas Ukraina vajadustega. Ülemkogu jätkab selle teema käsitlemist.
33. Euroopa Ülemkogu vaatas läbi nõukogu töö, mis puudutab Ukrainale Euroopa rahutagamisrahastust antavat sõjalist toetust ja rahastu üldise rahalise ülemmäära kavandavat suurendamist. Ülemkogu kutsub nõukogu üles leppima 2024. aasta märtsi alguseks kokku nõukogu otsuse (ÜVJP) 2021/509 muutmises, tuginedes kõrge esindaja ettepanekule Ukraina abifondi kohta ja asjaomastele kavandatud põhireeglitele ning võttes arvesse liikmesriikide soovitusi.
34. Euroopa Ülemkogu kordab samuti tungivat vajadust kiirendada laskemoona ja rakettide tarnimist, pidades eelkõige silmas võetud kohustust anda Ukrainale miljon suurtükimürsku. Ülemkogu väljendab heameelt saavutatud edu üle ja kutsub liikmesriike üles uurima kõiki võimalusi Ukraina vajaduste rahuldamiseks ning kiirendama selleks tehtavaid jõupingutusi, sealhulgas jätkuvat varude annetamist, olemasolevate tellimuste ümbersuunamist ja vajalike uute tellimuste esitamist, mis aitavad suurendada Euroopa tööstuse tootmisvõimsust.
35. Sõjalise toetuse andmisel ja julgeolekualaste kohustuste võtmisel austatakse täielikult teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning võetakse arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve.

36. Euroopa Ülemkogu pöördub julgeoleku- ja kaitseküsimuste juurde, sealhulgas küsimuste juurde, mis puudutavad Euroopa vajadust suurendada oma üldist kaitsevalmidust ja tugevdada veelgi oma kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi, tagasi oma järgmisel kohtumisel 2024. aasta märtsis, et leppida kokku edasistes sammudes, millega muuta Euroopa kaitsetööstus vastupidavamaks, innovaatilisemaks ja konkurentsivõimelisemaks.
37. Euroopa Ülemkogu tervitab kokkuleppele jõudmist nõukogu otsuses ja nõukogu määruses, milles käsitletakse eraõiguslike üksuste hoitavaid tõkestatud Venemaa varadest otseselt saadud erakorralisi tulusid Ukraina toetamiseks.

LÄHIS-IDA

38. Euroopa Ülemkogu arutas viimatisi arenguid Lähis-Idas.

*

* *

39. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde oma 2020. aasta detsembri järeldusi tingimuslikkuse mehhanismi kohaldamise kohta.
40. Euroopa Ülemkogu arutas põllumajandussektori probleeme ja põllumajandustootjate tõstatatud mureküsimusi. Tuletades meelde ühise põllumajanduspoliitika olulist rolli, kutsub ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles vastavalt vajadusele tööga edasi minema. Euroopa Ülemkogu jätkab olukorra jälgimist.